

BRATISLAVA

**MÚZEUM
MESTA
BRATISLAVY
CITY MUSEUM
BRATISLAVA**

**MÚZEUM
ZBRANÍ
MUSEUM
OF ARMS**

MICHALSKÁ VEŽA

MICHALSKÁ VEŽA

Autor textov: © PhDr. Štefan Holčík, CSc.

Jazyková redakcia: PhDr. Elena Kurincová, PhDr. Zora Valentová

Technická redakcia: PhDr. Beáta Husová

Grafická úprava: Mgr. art. Maroš Schmidt

Fotografie: Ludmila Mišurová, Vlado Fecko (s. 16), Štefan Holčík

Tlač: Linwe/KRAFT, s. r. o.

Vydalo: Múzeum mesta Bratislavy, 2015

ISBN: 978-80-89636-17-4

Stredoveké mesto vyrástlo na mieste, kde ešte museli byť viditeľné stopy veľkého keltského opevneného sídliska – mesta (*oppida*), ktoré tu rozkvitalo v 1. storočí pred Kristom. V 9. storočí na mieste hradu a neskoršieho mesta vzniklo slovanské sídlisko. V 13. storočí sa na miesto, kde sa usadzovali aj kupci iných národností (Arabi, Židia, Taliani), prisťahovala kráľom pozvaná nemecká komunita. Staršie veľké sídlisko prv existovalo ako široké podhradie kráľovského hradu. Zo severnej strany a čiastočne od východu už bolo ohradené jednoduchým, ale vysokým kamenným múrom. Južnou stranou sa dotýkalo priamo koryta Dunaja, odkiaľ sa nepriateľ neočakával, a teda ani nevznikla potreba stavať opevnenie. Nová nemecká komunita si od panovníka vyžiadala určité privilégiá a nebola ochotná žiť v podhradí závislom od hradného veliteľa. So súhlasom panovníka sa od hradu oddelila aj teritoriálne.

Časť priestoru východne od hradného opevnenia sa postupne vyprázdnila a paralelne s hradným opevnením vybudovali západný múr mestského opevnenia. Bolo to jasné znamenie osamostatnenia nového mesta. V roku 1221 sa definitívne z areálu hradu vysťahovala, so súhlasom pápeža, aj kapitula, cirkevná organizácia, na ktorej čele stál prepošt. Činnosť kapituly bola viazaná na Kostol Najsvätejšieho Spasiteľa. Aj ten z areálu hradu presťahovali do vtedy už čiastočne opevneného podhradia. Nový kostol postavili na juhovýchodnom výbežku hradného kopca, na mieste vtedy už starého cintorína okolo menšieho

kostolíka zasväteného svätému Martinovi. Počas výstavby gotického chrámu a západného úseku hradieb v priebehu 15. storočia sa ukázalo, že miesto pre kostol nebolo zvolené najšťastnejšie. Západná časť kostola aj s jeho vežou musela byť vysunutá pred mestské opevnenie, do priekopy.

Mesto vyrástlo na križovatke dôležitých stredovekých obchodných ciest: severojužnej a východozápadnej. Na ich križovaní, skoro tesne pod pôvodným kostolom, bolo trhovisko, ktoré až v priebehu 14. storočia presunuli na miesto neskoršieho Hlavného námestia. Mestské opevnenie malo po dobudovaní štyri brány. Laurinská na východe a Vydrická na západe stáli na trase východozápadnej cesty, ktorá sledovala tok Dunaja. Od severu sa do mesta vstupovalo Michalskou bránou. Južná Rybárska brána bola menej dôležitá, viedla k rybárskemu predmestiu a v ranom novoveku bola dlho zamurovaná.

Mestské opevnenie slúžilo na obranu mesta až do druhej polovice 18. storočia. Význam stratilo po roku 1775, keď Mária Terézia svojím dekrétom povolila hradby zrušiť. Brány, ktoré boli prekážkou v komunikácii a zabraňovali rozšíreniu ulice, veľmi rýchlo zbúrali. Ostala stáť Michalská brána a veža, ktoré až takou prekážkou neboli. V priebehu nasledujúcich storočí sa objavilo viacero pokusov zbúrať aj Michalskú vežu, naposledy v roku 1894, ako o tom informovali noviny Pressburger Zeitung. Veža bola vždy významnou dominantou, lebo stála na najvyššom bode

MICHALSKÁ VEŽA

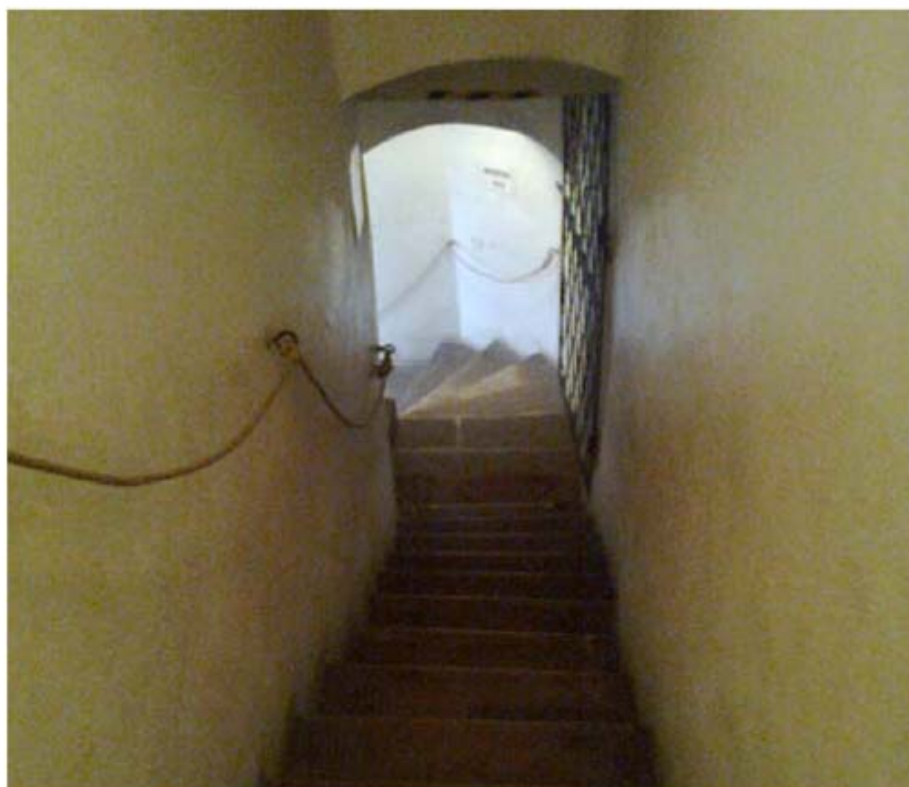

územia stredovekého opevneného vnútorného mesta. Bola výhodným miestom pre požiarnu strážnicu, lebo z nej bolo vidno aj ďaleko na rozširujúce sa predmestia.

Najstarší úsek mestského opevnenia, ktorý vznikol ešte pred konštituovaním vlastného mesta, bol severozápadný

zrejme boli aj otvory, ktorými mohli v prípade potreby liať na hlavy nepriateľa vriacu vodu alebo roztopenú smolu. Do veže sa vchádzalo dverami na prvom poschodí, ktoré majú dodnes čiastočne zachovaný kamenný rám (ostenie). Na vyššie podlažia sa vystupovalo po rebríkoch cez otvory v podlahách.

O podlažie vyššie sú vo východnom a v západnom múre doteraz zachované dverné otvory, ktorými sa dalo vychádzať smerom na východ a na západ na chodník navrchu mestského múru. Mestský múr bol smerom von z mesta zvýšený o cimburie. Odtiaľ mohli obrancovia strieľať do priestoru priekopy pred hradbou. V kútoch pri severnej

K spevneniu hradieb patrilo aj zvyšovanie veží mestských brán. Dôkazom o tom, že práve vtedy zvýšili vežu Michalskej brány nad úroveň gotického tretieho poschodia, je aj fragment náhrobnej dosky z červeného kameňa, ktorý je zamurovaný do juhozápadného nárožia veže vo výške podokennej rímsy.

Minimálne od tejto výšky je veža nadstavovaná po roku 1530. Náhrobná doska vznikla okolo polovice 15. storočia a bol ňou prikrytý pravdepodobne niektorý z hrobov významných osobností, pochovaných v Kostole sv. Michala Archanjela, ktorý stával pred bránou, približne na mieste neskoršieho barokového Kostola sv. Jána z Mathy pri kláštore trinitárov. Okrem náhrobnej dosky je v múre

aké sa používalo v 15. a 16. storočí. Expozíciu dopĺňajú výrobky bratislavských ostrohárov, odznaky a vyznamenania. Na piatom poschodí sú vystavené strelné zbrane od stredovekej hákovnice až po zbrane z konca 19. storočia, medzi nimi aj výrobky bratislavských puškárov.

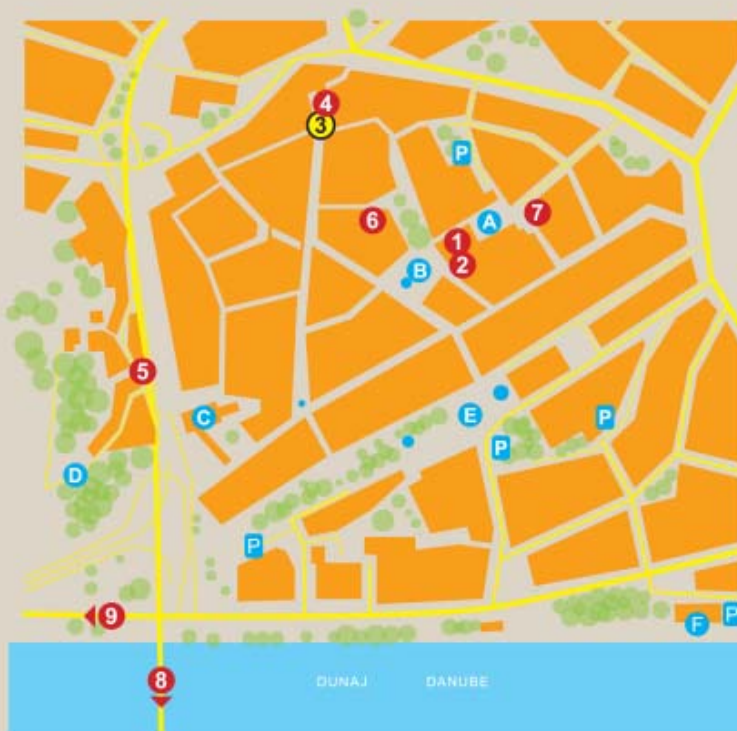
Činnosť meštianskeho streleckého spolku pripomínajú niektoré terče, ktoré sa pôvodne nachádzali v spolkovej strelnici. V osemnástom storočí bola meštianska strelnica v priekope neďaleko Michalskej brány. Priestor na šiestom poschodí, v úrovni osemhrannej ochodze, je venovaný spomienke na prvú svetovú vojnu.

Múzeum farmácie

Súčasťou Michalskej brány bola od 15. storočia aj predsunutá pevnosťka v tvare mohutného polygonálneho barbakanu. Nachádzala sa v hlbokaj a pomerne širokej priekope. S pôvodnou mestskou bránou na prízemí Michalskej veže ju spájaj most. Keď po roku 1774 zanikla potreba mestského opevnenia, uvažovalo sa aj o likvidácii predbrání. Pevnosťka pred Michalskou bránou ostala zachovaná, ale v jej vnútri, ako aj po stranách mosta, ktorý ju spájaj s bránou, vznikol rad meštianskych domov. Do jedného z nich presťahovali z iného objektu lekáreň s romantickým názvom U červeného raka, ktorá údajne bola založená už v 14. storočí.

MICHALSKÁ VEŽA

- A PRIMACIÁLNE NÁMESTIE** PRIMATE'S SQUARE
- B HLAVNÉ NÁMESTIE** MAIN SQUARE
- C DÓM SV. MARTINA** ST. MARTIN'S DOME
- D CESTA NA HRAD** THE WAY TO THE CASTLE
- E HVIEZDOSLAVOVO NÁMESTIE** HVIEZDOSLAV'S SQUARE
- F OSOBNÝ PRÍSTAV** PASSENGER'S PORT
- CESTA ROAD**
- BUDOVA BUILDING**
- P PARKOVISKO** PARKING
- ZELEŇ TREES**
- FONTÁNA FOUNTAIN**

- 1 STARÁ RADNICA, MÚZEUM DEJÍN MESTA, PRIMACIÁLNE NÁM.3, BRATISLAVA**
OLD TOWN HALL, MUSEUM OF THE CITY HISTORY, PRIMACIÁLNE NÁMESTIE 3, BRATISLAVA
- 2 APPONYIHO PALÁC, MÚZEÁ VINOHRADNÍCTVA A HISTORICKÝCH INTRIÉROV, RADNIČNÁ 1, BRATISLAVA**
APPONYI HOUSE, MUSEUM OF VITICULTURE AND PERIOD ROOMS MUSEUM, RADNIČNÁ 1, BRATISLAVA
- 3 MICHALSKÁ VEŽA, MÚZEUM ZBRANÍ, MICHALSKÁ ULICA 22, BRATISLAVA**
MICHAEL'S TOWER, MUSEUM OF ARMS, MICHALSKÁ ULICA 22, BRATISLAVA
- 4 LEKÁREŇ U ČERVENÉHO RAKA, MÚZEUM FARMÁCIE, MICHALSKÁ ULICA 26, BRATISLAVA**
PHARMACY AT THE RED CRAYFISH, MUSEUM OF PHARMACY, MICHALSKÁ ULICA 26, BRATISLAVA
- 5 DOM U DOBRÉHO PASTIERA, MÚZEUM HODÍN, ŽIDOVSKÁ ULICA 1, BRATISLAVA**
HOUSE AT THE GOOD SHEPHERD, MUSEUM OF CLOCKS, ŽIDOVSKÁ ULICA 1, BRATISLAVA
- 6 MÚZEUM ARTHURA FLEISCHMANN, BIELA ULICA 6, BRATISLAVA**
ARTHUR FLEISCHMANN MUSEUM, BIELA ULICA 6, BRATISLAVA
- 7 MÚZEUM JOHANNA NEPOMUKA HUMMELA, KLOBUČNÍCKA ULICA 2, BRATISLAVA**
JOHANN NEPOMUK HUMMEL MUSEUM, KLOBUČNÍCKA ULICA 2, BRATISLAVA
- 8 ANTICKÁ GERULATA RUSOVCE, NÁRODNÁ KULTÚRNA PAMIATKA, GERULÁTSKÁ 69, RUSOVCE**
ANCIENT GERULATA RUSOVCE, NATIONAL CULTURAL MONUMENT, GERULÁTSKA ULICA 69, RUSOVCE
- 9 HRAD DEVÍN, NÁRODNÁ KULTÚRNA PAMIATKA, MURÁNSKA ULICA, DEVÍN**
CASTLE DEVÍN, NATIONAL CULTURAL MONUMENT, MURÁNSKA ULICA, DEVÍN

